

Од кад сам гледао представу "Цигани лете у небо", не могу да се опасуљим: како то да нико од НВО није реаговао и тужио ауторе, који још користе онај антијевропски израз "Циганин"?!

Ако ту нису реаговале, онда ће им некажњено проћи још назаднији народњаци. Погледајте само ту лепезу увредљивих песама: "Свирај стари Циго", "Цигани ми тужну песму свирали", "Циганко ватреног ока", "Циганин сам ал' умет да волим".

Нажалост, не можемо да осудимо песника који је јавно говорио: "Ја нисам Ром, али јесам Циганин". Пресудио му Свевишњи, отишао човек за неком "Плавом звездом", да босоног трчкара по небеском гаравом сокаку... И онај Лорка успешно је избегао праведни гнев бораца за људска права. Са све романсама циганским...

Ми смо отишли најдаље у поштовању тог народа. Зовемо их Роми. Колико знам, то на њиховом језику значи "човек". Сад ми врло није јасно зашто тај принцип не користимо увек, зашто за Енглеза не кажемо "Мен", за Руса "Человек", итд. Замислите да Јевропа, по истом кључу, Србе зове "Људима". Нема везе што нас и не третирају као људе, могли би барем да нас тако ословљавају. Баш би ми било мило да ме неки медији називају ламентатором над човечанством, уместо над српством. Или, замислите израз "људска салата", па "Људско народно позориште". А тек "великочовечански хегемонизам". Како бенигно звучи!

Од свих назива за Роме/Цигане, чини ми се да је "Мандов" некако најружнији. Што показује колико сам ван свих збивања. Наиме, у светлу опште англосаксонизације, овај израз је још и најбољи јер, уз малу помоћ цртице, ако кажемо "Ман-дове", рекли смо човеку да је заправо човек-голуб.

У мом родном крају, зову их Гурбетима. Тја, мој крај је ионако познат као нејевропски... Сваког пролећа, Роми/Цигани/Гурбети су долазили на једну зараван близу наше куће и разапињали черге. Мало сам коме завидио као њиховој деци: не морају у школу, ни да раде послове око куће, још мање да чувају стоку... Наравно, биле су приметне и све тешке стране њиховог живота. Почев од тога што не живе у кући. Па када почне да

грми, шћућурим се у ћошку собе и мислим се како ли је њима под чергама..

И онда, неког јутра, затекнеш тужан приказ. Празна ледина, само се помало диме огњишта. Отишли, ко зна где. Па данима гледам у далека брда према граници са Босном, и размишљајам где ли су. И зарекнем се: "Е, вала ћу и ја једном у бијели свијет!"

(Тада још нисам био хегемониста и нисам причао екавицу.)

Касније сам збиља и отишао. Тек да сазнам да свијет и није баш толико бео, понајмање бели град у коме живим. Па ме и дан-данас буну зашто се, за неке мрачне људе и мрачне поступке, каже да су "**белосветски**".

Наравно, тада нисам знао највећу фалинку њиховог живота: што у то доба нису имали овакву подршку разних НВО. Срећом, тај проблем данас више није актуелан. А то колико их јуришници НВО збиља познају, разумеју, а камоли воле, то је већ друга ствар. У сваком случају, они који у небо лете криви су, или заслужни, што сам кренуо у св(иј)ет. Усадили су у мене пелцер жеље за путовањима, променама, слободом, неспутаношћу...

Осим слободе, код њих ме је увек фасцинирала аутентичност, коју су задржали кроз све те векове потуцања по свету. Па имаш и руске Роме/Цигане, и шпанске, и српске, и друге... Сви су примили нешто од тих земаља. А опет – и задржали нешто своје. Надам се да ће задржати и убудуће.

Желим им сву срећу овог света. Да живе у бољим условима. Да продуже век животни, који можда не досеже ни просек од 50 година. Да осете све благодети цивилизације. Само их молим и преклињем да при том не изгубе сами себе. Као што је мој народ изгубио. Данас су ми они последња нада.

И надаћу се. Упорно и тврдоглаво. Све док не чујем неког Рома/Цигу/Џипсија да каже: "Транспарентно ћу да девастирам, ионако сам вулнерабилан. Син неће да аплицира за школу клавира, него по дифолту свира трубу". Кад то доживим, бићу мртав човек. И отићи ћу да скончам са собом. Да се бућнем у највећи вир Савског језера. Да, попут

Роми лете у небо

Пише: Милко Грбовић
среда, 29 јул 2009 19:49

Чича-Драже, оставим кости на Ади **Романлији**.